

Het Schrijvertje

IVN Roermond e.o.

Zomer 2026

Jaargang 36, nummer 3

Van de redactie

Door Frans Hendriks

Er ligt weer een gevarieerde editie voor jullie klaar. Informatie over diverse activiteiten van onze afdeling alsook verdieping. Lees en geniet.

Dit laatste heb ik de laatste tijd steeds minder bij het zien van het journaal of het lezen van de kranten. Wederom een slag in het gezicht kreeg Europa van de president van de VS doordat hij dreigt energieleveranties duurder te maken of te verminderen als de milieuregels niet aangepast worden naar Amerikaanse normen. Wereldwijd zijn wetenschappers het erover eens dat het verstoken van minerale grondstoffen tot ongehoorde toename van stikstof leidt en daardoor de opwarming van de aarde versnelt. De president wil dat niet weten. "Boren, boren", roept hij om de oliebaronnen aan te sporen nog meer olie te produceren. De onmacht om enige rationaliteit als norm in de discussie te krijgen kan opstandig of zelfs verdrietig maken. Wat kun je tegen deze brutaliteit en domheid doen?

Geruststellend is dat een groeiend bewustzijn, tenminste hier in Europa, ons meer zorg laat hebben voor onze leefomgeving en al wat daarin leeft. Hier blinkt IVN in uit door haar educatieve werk in alle rust uit te voeren. Niks geen schreeuwrij of dwingelandij zoals die veel te machtige en door en door corrupte man aan de overkant van de plas. Wij gaan door met ons werk, in alle rust en zonder meningen af te dwingen. Liefde en zorg voor de natuur ligt aan de basis en dat is pas overtuigend voor het gezonde voortbestaan van al wat leeft.

Kopij voor de volgende editie van Het Schrijvertje a.u.b. vóór 24 augustus insturen!

Extra lessen voor landschapsgidsen

Om de kennis verder uit te breiden op het gebied van bodemkunde, geomorfologie en vegetatiekunde geeft Giel Bongers twee gratis gastlessen op 11 en 25 juli 2026 van 9.00 tot 13.00 uur.

De locatie is het Natuur- en Milieucentrum De IJzeren Man, Geurtsvenweg 4, Weert.

Aanmelden kan via aanmeldengeologievanlimburg@kpnmail.nl

Voor nadere informatie kun je een e-mail sturen naar giel.bongers5@gmail.com

Foto Natuur- en Milieucentrum Weert

Bestuur IVN Roermond e.o.

(Aspirant-) voorzitter	Jan Willem Merckx voorzitter@ivnroermond.nl
Secretaris	Ron de Cock secretariaat@ivnroermond.nl
Penningmeester	Lily Welters penningmeester@ivnroermond.nl
Bestuursleden	Anja Van den Bogaert Marjo Stiphout Meta van Appeven Sanne Backus

Email: bestuur@ivnroermond.nl

Mijn breislede

Het adres voor de reparatie en onderhoud van jouw breimachine in Midden-Limburg.

Ik knap elke machine op, of die nu al 40 jaar op een zolder gestaan heeft of elke dag in gebruik is.

Als ik iets voor je betekenen kan, dan hoor ik het graag!

-Sanne

mijnbreislede.nl

Van de bestuurstafel

In de regio Midden-Limburg zal in het najaar weer een opleiding tot natuurgids (NGO) worden opgestart. Onze afdeling zal een 4-tal mentoren leveren! Bovendien heeft een 10-tal leden van onze afdeling zich als cursist aangemeld.

Het project “Vergroening Schoolplein Wings” is een van de belangrijkste en omvangrijkste projecten waar IVN Roermond e.o. momenteel bij is betrokken. We dragen bij aan het maken van een ontwerp en plan van aanpak en leggen contacten om de financiering rond te krijgen. Samen met de projectleiders is veel aandacht besteed aan de manier waarop de inbreng van IVN het beste kan worden vormgegeven.

Het zoeken naar een eigen onderkomen heeft nog niet geleid tot een passende oplossing die ook financieel haalbaar is. We zoeken samenwerking met andere groene organisaties.

Het project “Bomeninventarisatie kasteel Heysterum” dat is uitgevoerd door Giel Sniedt heeft geresulteerd in een uitgebreid rapport. Alle 262 bomen zijn beschreven in dit opmerkelijke, kwalitatief hoogstaande rapport. We zijn in overleg met de kasteelheer om te kijken of we er een follow up aan kunnen geven.

Met de benoeming door de ALV van Jan Willem Merckx tot voorzitter van de afdeling is het bestuur nu compleet.

Foto hierboven, Frans Hendrikk.; akelei, niet alleen tuinplant maar de Aquilegia vulgaris L., zoals deze langs een fietspad, behoort ook tot de inheemse wilde planten.

Colofon

Nummer 145, juni 2026
Voorpagina: foto's Corné Mols
- Klaprozen
- Fazant

Redactie

Frans Hendrikkx, Fenny Gaastra,
Frank Heinen, Marieke Michels

Vormgeving:

Frans Hendrikkx, Marieke Michels

Email:

hetschrijvertje@ivnroermond.nl

Print: Editoo B.V. - www.editoo.nl

Website: www.ivnroermond.nl

Ledenadministratie: ledenadministratie@ivnroermond.nl

Bankrekening:

NL18RABO 0135 8373 67

Inhoudsopgave

- 2 - Van de redactie
 - Extra lessen voor Landschapsgidsen
- 3 - Van de bestuurstafel
- 4 - Jaarprogramma 2027
 - Terugkomdag
- 5 - Bondgenoten tegen muggen
- 7 - Groene Camera Trofee 2025
- 8 - Bevers en koolstofopslag
- 9 - Verslag ledenmiddag
- 10 - OnsIVN
 - Vergroening Wings
- 11 - Hangen aan het wateropp.
- 12 - Activiteitenkalenders
- 14 - Drieslagstelsel vs Biodivers Akker Mozaeik
- 17 - Bloemenproject
- 18 - Wegbermplanten: wilde peen
- 19 - Digitale versie Het Schrijvertje
- 20 - Waarschuwingsbord hazelwormen
 - Een eksternest
- 22 - Nieuwe schoolgidsen
- 23 - Mierenworkshop
- 24 - Contactpersonen

Onze sponsors vindt u op de pagina's 2, 7, 12, 13, 17 en 24

Jaarprogramma

Door Harrie Hermens

Het vertrek van René Horsten heeft grote consequenties voor de programmacommissie, want hij was de grote gatenvuller en bij bijna alle onderdelen van het programma betrokken.

Hoe denken we dit op te vangen?

- Door meer verantwoordelijkheid bij de organisatoren van excursies/lezingen/workshops te leggen. Bij voorbeeld het openen/sluiten van Groene Transformator (of andere locaties), koffie/thee voorbereiden en, heel belangrijk, de contactpersoon zijn voor de spreker of workshopgever.
- Door het aanmelden voor activiteiten/lezingen meer te 'automatiseren' via de website. Daardoor hebben we direct een actueel overzicht van het aantal aanmeldingen, kunnen eventuele eigen bijdragen gemakkelijker gecontroleerd worden en geeft de website ook meteen aan als een activiteit vol is!
- Door alle publicaties over onze activiteiten centraal te regelen in samenwerking met de pr-commissie. Afspraken hieromtrent worden dan beter gecommuniceerd en gestructureerd.

We gaan met jullie hulp weer zorgdragen voor een gevari-

eerd programma met workshops, lezingen, excursies en andere activiteiten. Meer samenwerking tussen landschapsgidsen, natuurgidsen en werkgroepen zal voor het programma van 2027 een belangrijk thema zijn. Een breed en goed aanbod voor de jeugd is en blijft eveneens een aandachtspunt.

We willen heel graag een zeer ruime inbreng van allen: leden, gidsen en werkgroepen. Jullie bepalen mede het programma. Daarom aan jullie nu de volgende vragen:

- Wat mag er zeker niet in het jaarprogramma ontbreken?
- Welke activiteit wil je graag zelf (in samenwerkingen met anderen) organiseren?

We hebben natuurlijk een aantal 'vaste' activiteiten zoals de slootjesdagen en de kerstwandeling. Daarnaast zijn al een aantal ideeën binnengekomen. We hopen dat er nog veel volgen!

Tot slot willen we graag al een tipje van de sluier oplichten. We hebben weer een leuk idee voor de bustocht: een bezoek aan 'Landcommanderij Alden Biesen' in combinatie met een bloesemwandeling door het oude bocagelandschap rond Alden Biesen. En op veler verzoek komt ook de 'Vollemaanwandeling' weer terug.

Terugkomdag landschapsgidsen IVN Midden-Limburg

Door René Horsten

Eind mei 2025 is een feestelijke afsluiting geweest van de landschapsgidsenopleiding 2024-2025 van IVN Midden-Limburg. 14 maart jl. is een zeer geslaagde terugkomdag georganiseerd voor de gidsen van deze opleiding.

Het was een mooi weerzien. We hadden een inspirerend dagprogramma met in de ochtend een lezing over Toponiemen en in de namiddag een door enkele van de nieuwe landschapsgidsen verzorgde excursie.

Na afloop hebben we nog gezellig bijgepraat onder genot van een drankje en een hapje.

Tevens zijn er plannen gesmeed voor een terugkomdag in 2027, die zal plaatsvinden in de Peel.

Foto-impressie door Pim Timmermans

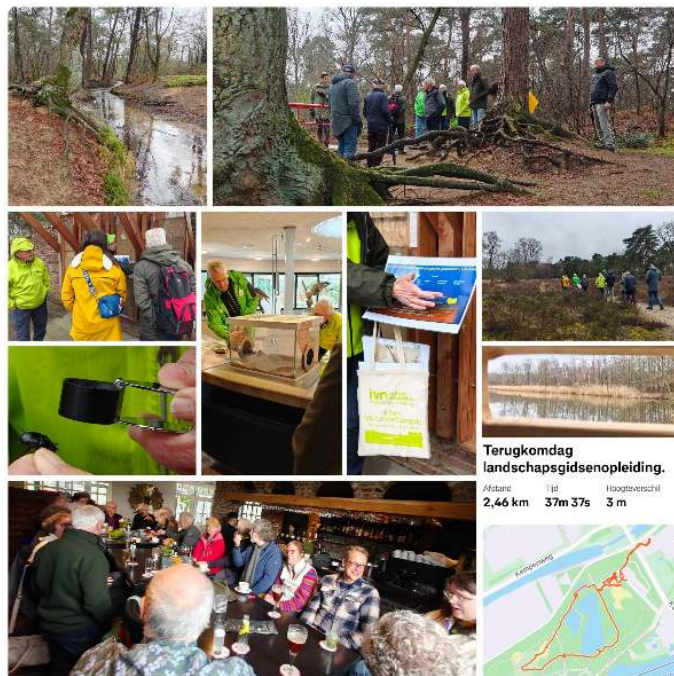

Foto-impressie door Pim Timmermans

Groene kikker met libellenprooi

Kikkers en salamanders als effectieve bondgenoten tegen muggen

Door Frank Heinen

Nieuw onderzoek wijst uit dat we bij het intomen van muggenoverlast een aantal waardevolle bondgenoten hebben. Kikkers en salamanders zijn als muggenbestrijders namelijk een stuk effectiever dan we tot nu toe aannamen.

Ongemak en ziekte

Irritant gezoem dat je uit je slaap houdt en bultjes die dagenlang jeuken als de neten: muggen behoren zeker niet tot de meest geliefde creaties van Moeder Natuur. Vooral tijdens warme zomers kunnen de steekbeestjes voor het nodige ongerief zorgen. Maar dat is niet alles. Mede door klimaatverandering en de globalisering van de internationale handel duiken ook uitheemse muggensoorten (de tiggermug is de bekendste), die vaak als verstekeling meereizen vanuit de tropen en bekende vectoren vormen voor ziektes als knokkelkoorts (dengue), chikungunya en zika-koorts, steeds vaker op in ons kikkerlandje. Zelfs de in Nederland veel voorkomende gewone huissteekmug is een bekende verspreider van het westnijlvirus, een ziekteverwekker die hersenvliesontsteking kan veroorzaken.

Effectieve muggeneters

Gelukkig hoeven we niet lang te zoeken naar partnersoorten die ons helpen om muggenpopulaties binnen de perken te houden. Recent onderzoek in de Leidse Hortus Botanicus toont namelijk aan dat salamanders, kikkers,

bootsmannetjes en libellenlarven hier ware meesters in zijn. Voor het in *Ecology and Evolution* gepubliceerde onderzoek werkten wetenschappers met volwassen exemplaren van de kleine watersalamander, bastaardkikker, tweepuntbeekkever en het gewone bootsmannetje. Tijdens de proeven plaatsten ze de beestjes in natuurlijke ecologische scenario's om te zien welk effect ze als predatoren hadden op muggeneitjes en -larven.

Wat bleek? De dieren zijn bijzonder bedreven in het verorberen van de larven van de algemene huissteekmug.

Kleine watersalamander

De amfibieën bewezen zich als de effectiefste predatoren en blijken uiterst nuttige slokoppen. Ze consumeren per individu vier tot acht keer zoveel larven als aquatische insecten. Een kleine watersalamander kan tot wel veertig muggenlarven per uur naar binnen werken. Volgens het onderzoek zijn de salamanders en kikkers vergelijkbaar succesvolle muggenjagers.

Ecologie van angst

De aanwezigheid van salamanders en kikkers in voortplantingswateren van muggen leidt niet alleen tot directe predatie. De aanwezigheid van de roofdieren lijkt volwassen muggen ook af te schrikken, een fenomeen dat in de ecologie bekendstaat als een 'landschap van angst'. Het bekendste voorbeeld van dit effect is de invloed die wolven hebben op wapitiherten in Yellowstone. Omdat de planteneters voortdurend op hun hoede zijn voor de roofdieren, blijven ze minder lang in hetzelfde gebied foerageren. Het resultaat laat zich raden: minder geconcentreerde vraat en meer biodiversiteit.

In kleine wateren komt dit mechanisme tot uiting in het gedrag van vrouwtjesmuggen. De insecten mijden plekken waar eerder veel predatoren aanwezig waren en zetten hun kostbare eitjes liever elders af. Tijdens de proeven kozen ze vrijwel uitsluitend voor waterbakken die zich op grotere afstand van de kikkers en salamanders bevonden. De afschrikkende effecten van de aanwezigheid van amfibieën lijken significanter en diverser dan voorheen werd aangenomen en vormen een vorm van natuurlijke geboortebeperving voor muggen. Het is nog niet helemaal duidelijk hoe muggen de aanwezigheid van hun vijanden opmerken. Vermoedelijk nemen ze met hun antennes geurstoffen waar die de aanwezigheid van amfibieën verraden of gebruiken ze receptoren op hun poten om het water als het ware te 'proeven'.

Gezonde balans

De resultaten van het onderzoek onderstrepen de kracht en het enorme potentieel van biologische bestrijding. Een gezonde overvloed aan kikkers en salamanders maakt het mogelijk om (exotische) muggenpopulaties binnen de perken te houden zonder de inzet van pesticiden. Chemische bestrijdingsmiddelen hebben namelijk de ongewelvallige neiging om ook andere insecten te doden en zich op te hopen in de voedselketen. Zeker in oppervlaktewateren met een hoge biodiversiteit is dat natuurlijk een groot probleem.

Tegelijkertijd vormen amfibieën een kwetsbare diergroep die in Nederland op veel plaatsen onder druk staat, met name in verstedelijkte regio's en rondom intensief bewerkte landbouwgronden. Diverse soorten staan op de Rode Lijst, terwijl zelfs een (nog) verre van zeldzame soort als de gewone pad landelijk sterk in aantal afneemt. Maar het loont zich dus ook vanuit een puur praktisch oogpunt om in te zetten op het behouden en versterken van amfibieënpopulaties. Zo moeilijk hoeft dat trouwens niet te zijn. Houd waterpartijen open en bereikbaar, maar kijk met het oog op de volledige levenscyclus van kikkers en salamanders ook naar het omringende leefgebied. De dieren hebben naast geschikte voortplantingswateren namelijk ook droge en beschutte overwinteringsplekken op het land nodig. Sommige plekken die voor muggen aanlokkelijk zijn om hun eitjes af te zetten, zoals regentonnen, rioolputten en ondergrondse waterbuffers, vallen grotendeels buiten het bereik van natuurlijke predatoren. Deze potentiële broedplaatsen zou je goed moeten afsluiten om te voorkomen dat muggen er überhaupt bij kunnen. Maar het onderzoek naar de ecologische waarde van amfibieën maakt één ding duidelijk: vertrouwen op de gratis ecosysteemdiensten die florerende natuur levert, is vaak de beste manier om de overlast van 'plaagsoorten' te beperken.

De foto's zijn aangeleverd door de auteur

Naamsbekendheid IVN

U vertelt tegen een kennis heel enthousiast over een excursie die u gemaakt hebt met IVN en de reactie die u krijgt is: "IVN? Wat is dat?" Herkent u dat? Helaas is de naamsbekendheid van IVN binnen Nederland nog altijd niet heel erg groot.

Wist u dat u via social media zoals Facebook of Instagram kunt bijdragen aan de zichtbaarheid van IVN Roermond e.o.? Door uw ervaringen, foto's en verhalen te delen, bereikt u niet alleen onze huidige leden, maar ook potentiële nieuwe leden en vrijwilligers.

Hoe kunt u helpen?

- Deel uw ervaringen: post foto's en korte verslagen van IVN-activiteiten.
- Tag ons: gebruik @IVN Roermond e.o. in uw berichten.
- Gebruik hashtags: voeg bijvoorbeeld #IVNRoermond, #Natuur en #Duurzaamheid toe.
- Like en deel: bezoek en interacteer met onze Facebookpagina.

Samen vergroten we onze zichtbaarheid en inspireren we anderen om mee te doen. Alvast bedankt voor uw bijdrage!

Groene Camera Trofee 2025

De inzendingen voor de Groene Camera Trofee betreffen foto's die tijdens de uitvoering van onze activiteiten worden gemaakt door leden van IVN Roermond e.o.. De in 2025 ingestuurde foto's zijn door de aanwezige leden beoordeeld na onze algemene ledenvergadering op 21-03-2026 en dit zijn de winnaars:

1. René Horsten – excursie Roerdal tijdens landschapsgidsenopleiding
2. Hermien Hendriks – lichtjespad tijdens vollemaantocht
3. Hermien Hendriks – heidewerkgroep in ijzige kou

Together
for a better life

wepa.eu/nl

WEPA Nederland B.V.
Boutestraat 125
NL 6071 JR Swalmen

Doe je mee aan onze
Groene Camera Trofee?

e-mail jouw foto's naar
fotomaster@ivnroermond.nl

Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid

Bevers blijken helden in koolstofopslag

Dit artikel van dr. Annegret Larsen, assistent professor, is met toestemming overgenomen van de website van Wageningen University and Research (WUR)

Bevers kunnen een belangrijke rol spelen bij klimaatmitigatie in Europa. Het bouw- en graafwerk van bevers vormt riviercorridors om tot plekken waar langdurige koolstofopslag kan plaatsvinden waardoor de afgifte van koolstofdioxide (mitigatie) wordt beperkt. Volgens een nieuwe internationale studie zijn bevers in staat rivierbeddingen zo aan te passen dat de uitstoot van koolstofdioxide naar de lucht wordt beperkt, wat gunstig is voor het klimaat.

Het nieuwe artikel, gepubliceerd in *Nature Communications Earth & Environment*, heeft voor het eerst de volledige koolstofbalans in beeld gebracht voor het 'ingenieurswerk' van bevers in moerasgebieden. Onder leiding van de University of Birmingham, Wageningen University & Research, de universiteit van Bern en talrijke andere internationale partners werd het onderzoek uitgevoerd in een beekcorridor in het noorden van Zwitserland waar bevers al meer dan tien jaar actief zijn.

"Bevers maken een comeback in heel Europa na decennia van natuurbeschermingswerk", zegt onderzoeker Dr. Annegret Larsen, universitair docent aan Wageningen University & Research. "Wat we nu zien, is dat bevers niet alleen terugkeren naar deze landschappen; ze veranderen door hun graaf- en bouwwerk hoe koolstof zich door de natuur verplaatst. In kleine bovenlopen van beken (de oorsprong van rivieren) zorgen beverdammen voor overstroming van omliggende gebieden, creëren ze moerassen en veranderen ze de grondwaterstromen. In dit proces vangen ze grote hoeveelheden organisch en anorganisch materiaal op, waaronder koolstof."

Deze studie laat zien dat verdere inspanningen om beverpopulaties in geschikte moerasgebieden te herstellen grote voordelen kan opleveren. Want op deze manier worden grote hoeveelheden koolstof vastgehouden in de grond en wordt het als CO₂ uit de lucht gehouden. De bevindingen van de onderzoekers laten zien dat door bevers gecreëerde moerassen koolstof kunnen opslaan met snelheden die tot tien keer hoger liggen dan in vergelijkbare systemen zonder beveractiviteit. Over een periode van 13 jaar heeft het moeras naar schatting 1.194 ton koolstof opgebouwd, wat neerkomt op 10,1 ton koolstof per hectare per jaar.

Dr. Joshua Larsen van de University of Birmingham, hoofdonderzoeker van de studie, zegt: "Deze studie vormt een belangrijke kans en doorbraak voor toekomstige op de natuur gebaseerde klimaatoplossingen in Europa." De studie is hiermee een mooi voorbeeld van een nature-based solution, waarbij gebruik wordt gemaakt van de kracht van de natuur (in tegenstelling tot een 'technische' oplossing).

Bevers als ecosysteemingenieurs

Het onderzoeksteam combineerde hydrologische gegevens met hoge resolutie, chemische analyses, sedimentmonsters, monitoring van broeikasgassen en langetermijnmodellering om de meest uitgebreide koolstofbalans ooit voor een beverlandschap in Europa op te stellen.

Door de activiteit van de bevers in het gebied functioneerde het moeras als een koolstofopslagplek van netto 98,3 ± 33,4 ton per jaar, voornamelijk dankzij het verwijderen en vasthouden van opgelost anorganische koolstof via ondergrondse routes.

Er waren duidelijke seizoenspatronen te zien. In de zomer, wanneer het waterpeil daalde en meer sediment aan de oppervlakte kwam, was de uitstoot van koolstofdioxide (CO₂) tijdelijk groter dan de opslag. Maar door het hele jaar heen leidde de door bevers veroorzaakte ophoping van sediment, vegetatie en dood hout tot een aanzienlijke netto opslag van koolstof. Opvallend is dat methaanemissies (CH₄) – vaak een groot aandachtspunt in moerasgebieden – verwaarloosbaar bleken en minder dan 0,1% van de koolstofbalans uitmaakten.

Dr. Lukas Hallberg van de University of Birmingham zei: "Binnen iets meer dan tien jaar is het systeem dat wij bestudeerden al veranderd in een langdurige koolstofopslagplaats, veel meer dan we zouden verwachten bij een onbeheerde beekcorridor. Dit onderstreept het enorme potentieel van herstelprojecten onder leiding van bevers en biedt waardevolle inzichten voor ruimtelijke ordening, rewildingstrategieën en klimaatbeleid."

Implicaties voor toekomstig klimaatbeheer

Na verloop van tijd wordt koolstof vastgelegd doordat sediment zich ophoopt en dood hout zich opstapelt in door bevers gebouwde moerassen. De onderzoekers ontdekten dat dit sediment tot veertien keer meer anorganische koolstof en acht keer meer organische koolstof bevatte dan omliggende bosbodems waar geen activiteit plaatsvindt. Tegelijkertijd was dood hout uit oeverbossen – bossen langs rivieren, beken en moerassen – verantwoordelijk voor bijna de helft van alle langdurig opgeslagen koolstof.

Deze opslag kan tientallen jaren blijven bestaan, wat aan geeft dat door bevers aangepaste moerassen betrouwbare en langdurige koolstofopslagplaatsen zijn, zolang hun dammen intact blijven.

Wanneer dit wordt opgeschaald naar alle overstromingsgebieden in Zwitserland die geschikt zijn voor herkolonisatie door bevers, schatten de onderzoekers dat bevermoerassen 1,2–1,8% van de jaarlijkse koolstofuitstoot van het land kunnen compenseren – en dat zonder actieve menselijke tussenkomst of financiële kosten.

Naarmate beverpopulaties blijven groeien, zal verder onderzoek naar hun rol in het vormgeven van toekomstige ecosystemen en koolstofbalansen van groot belang zijn.

Ledenmiddag - verslag

Door Marianne Driessen

Wat is nou leuker dan op een zonnige (bijna voorjaars)dag met het IVN een bezoek te brengen aan de Beatrixhoeve, een ontginningsboerderij, gebouwd in 1938 en tegenwoordig eigendom van De Wassum, een duurzaam begrazingsbedrijf met schapen? Het woonhuis is momenteel een vakantiehuis.

Hier is onder meer een schapenfokkerij waar nu al talloze lammeren zijn geboren. Het geblaat van ouders en kroost is van ver te horen.

De stallen staan vol rammen, ooien en lammeren, die het hele jaar door met hun herders zorgen voor begrazing van natuurgebieden in de regio, waaronder het Meinweggebied.

Na de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering in de voormalige oude stal, die omgebouwd is tot een horecavoorziening, volgen twee rondleidingen.

Na een uitgebreide uitleg over het bedrijf, neemt directeur Sjaar van Beek ons mee naar de stallen, waar we – hoe schattig! – een lammetje mogen vasthouden.

Vervolgens lopen we door het uitgestrekte gebied rond de boerderij dat tot aan de Duitse grens reikt. In een van de weides grazen twee paarden die zo lief en tam zijn dat zelfs kinderen een ritje op hun rug kunnen maken. Verderop ligt tussen het riet verscholen een glinsterend ven. Een dobberend vlot, overhuifd door een met algen bedekt dak (gemaakt van eigen wol), biedt een fraaie blik op het naamloze ven.

Als we teruglopen zien we op het erf een enorme stapel afgekeurd wol liggen. We horen dat er een a-, b- en c--kwaliteit bestaat, waarvan alleen de eerste twee geschikt

zijn voor verwerking in het wolatelier 'Farm to knit', gelegen achter de ontvangstruimte.

De jonge eigenaresse breid hier op enorme machines truien, babykleding, sokken, dekens, etc. die ze op bestelling maakt.

Daarnaast is ze tevens schaapsherder, wat betekent dat ze zeven dagen in de week twaalf uur per dag met ongelooflijke passie haar werk doet.

Duurzaamheid staat hoog in het vaandel. Niets wordt verspild. Zelfs de afgekeurde wol die we net zagen, wordt nog als bodemverbeteraar gebruikt in voedselbossen of als vulmateriaal voor kussens.

Na de rondleidingen staat de tafel in de ontvangstruimte vol lekkere hapjes en wordt er gestemd op de genomineerde foto's voor de Groene Camera Trofee.

René Horsten komt als winnaar uit de bus, terwijl Hermien een welverdiende tweede plek inneemt.

Onze gastheer en -vrouwen mogen als dank een warm applaus en een IVN-shirt in ontvangst nemen.

We nemen nog een drankje en sluiten een leerzame en gezellige middag af.

IVN-kennisbank en netwerk: Ons.ivn.nl

Door Sylvia Spierts

Ben jij ook wel eens op zoek naar kennis, inspiratie, tips, educatie, ervaringen van andere natuurliefhebbers? Of zoek je mensen die, net als jij, interesse hebben in een bepaald natuuronderwerp of samen iets willen bespreken?

Weet dan dat je als lid van IVN héél veel hiervan kunt vinden op het intranet van IVN.

Dit intranet heet ons.ivn.nl. Je zet dat, zonder www ervoor, in de zoekbalk van je browser. De eerste keer log je in door 'wachtwoord vergeten' aan te klikken. Geef het bij de IVN-ledenadministratie bekende e-mailadres van jezelf op en dan ontvang je op een van de volgende werkdagen (je adres wordt handmatig gecontroleerd) toegang.

Maak een eigen profiel aan waarin je aangeeft waar jouw interesse, kennis en ervaring zitten. Mocht je actief zijn in een IVN-werkgroep of bepaalde vaardigheden bezitten die voor je vrijwilligerswerk nuttig zijn, dan kun je dat ook aangeven. Een foto van jezelf is ook altijd handig.

Vanaf dat moment kun je zoeken naar andere IVN'ers en kun je lid worden van specifieke interessegroepen. De afdeling kan ook eigen groepen aanmaken waarin je documenten kunt delen. Een handleiding met alle mogelijkheden kun je downloaden.

Je kunt een frequentie aangeven hoe vaak je een e-mailnotificatie krijgt als er nieuws is in de groepen die jij volgt.

Ook als je wil weten welke IVN-protocollen er zijn of handleidingen voor bepaalde projecten of thema's. Je vindt het daar allemaal! Wil je dus geen wielen uitvinden, maar een goed rollend wiel op jouw voertuig plaatsen zodat je sneller en effectiever aan de slag kunt? Dan heb je nu die mogelijkheid!

Zo wordt jouw vrijwilligerswerk inspirerender, verbindender én zorgt het voor een natuurrijker Nederland. We zien je graag op ons.ivn.nl!

Vergroening schoolplein Wings - een update

Door René Horsten

Er is weer verdere voortgang geboekt met dit project. Overleg is er geweest met drie hoveniers, waarin het project uitgebreid is toegelicht. De hoveniers zullen op korte termijn een offerte indienen. We hopen nog in juni tot een keuze te komen.

De planning is nog steeds om in het najaar met de uitvoering te starten.

We hadden toegezegd dat onze afdeling educatieve activiteiten voor de leerlingen zou gaan organiseren. 2 juni jl. zijn we met een groep van 28 leerlingen naar het NMC De IJzeren Man in Weert afgereisd waar gidsen van IVN Weert e.o. een boeiende lesochtend verzorgd hebben. Roulerend werkend in kleine groepjes kwamen diverse activiteiten aan de orde waaronder uilenballen pluizen, opzetten voedselketen en analyse voedselweb.

Leerlingen aan het werk met uilenballen, foto aangeleverd door René Horsten

Donkere zomerluchten, foto Marieke Michels

Hangen aan het wateroppervlak

Door Paul Lormans

Zuurstof, de bron voor het leven. We ademen het gemiddeld 10 tot 20 keer per minuut in. Vreemd dat we niet in de gaten hebben hoe belangrijk zuurstof voor ons is. Het dringt pas tot ons door wanneer door omstandigheden een tekort ontstaat. Dan slaat paniek toe. Het is maar goed dat we omringd worden door lucht die voor ongeveer 20% uit zuurstof bestaat. Met volle teugen inhaleren we het levenselixir.

Toch is de luchtdruk niet overal gelijk. Vraag maar eens aan een bergbeklimmer. Die vertelt je dat al op 2500 meter hoogte de lucht echt dunner is. Kortademigheid, duizeligheid en hoofdpijn zijn tekenen aan de wand. Ben je overmoedig en klauter je door? Dan ben je aangekomen in de 'zone des doods'. De zuurstofwaarde is gedaald naar 8%.

Ook voor het leven onder water bestaan situaties die overeenkomen met bovenstaande omstandigheden. Dit heeft er vooral mee te maken dat het zuurstofgehalte in water 7,5 maal minder is dan in de buitenlucht. Daarnaast schommelt de concentratie heel erg. Vissen hebben zich hieraan aangepast. Kieuwen nemen zuurstof op uit het water. Totdat er een zekere grens bereikt is. Vooral op warme dagen als de watertemperatuur te hoog is, wordt er minder zuurstof opgelost. Voor vissen is er dan nog maar één optie: naar het oppervlak en luchthappen. Nu is er een organisme dat een soortgelijke tactiek heeft ontwikkeld die lijkt op luchthappen van vissen: de watervlo *Scapholeberis*.

Foto 1: *Scapholeberis* met vier embryo's

Hij behoort tot het geslacht van watervlooien uit de familie *Dahniidae*. Hij leeft in wateren zoals poelen en sloten. Het zijn kleine kreeftachtigen die niet groter zijn dan 1 mm. Ondanks dat hij zo klein is, herken je hem meteen. Zijn kopje wordt voor het grotendeels ingenomen door een donker samengesteld oog. Maar het meest opvallende kenmerk is zijn gedrag: hij hangt met zijn buikje horizontaal aan de onderkant van het wateroppervlak. Naast het feit dat hier algen leven, zijn hoofdvoedsel, is hier het zuurstofniveau hoog.

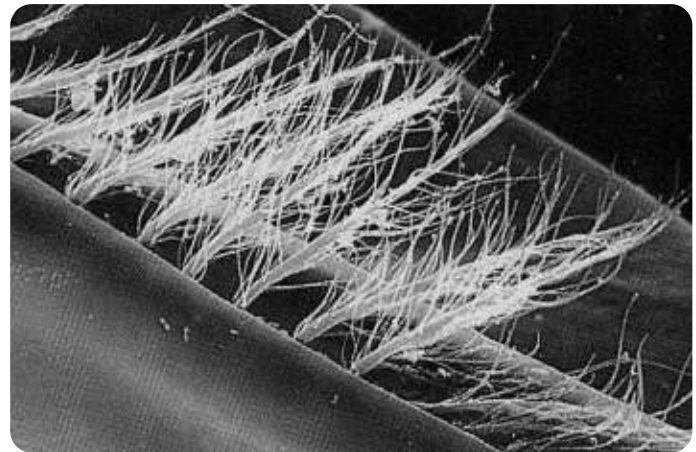
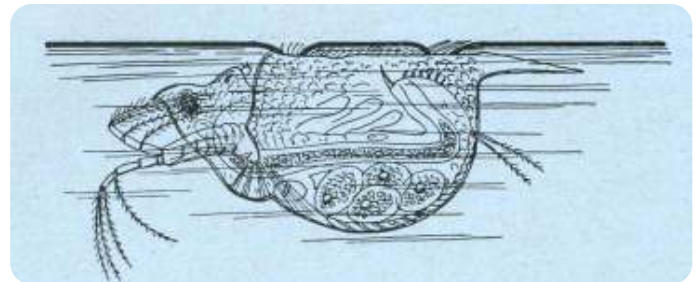

Foto 2: gevederde haartjes op de buik zorgen voor opwaartse druk

Hoe krijgt hij het klaar om horizontaal te 'hangen'?

Om hier achter te komen moeten we goed met een loep naar het beestje kijken. De soort heeft een gemodificeerd pantser waarbij de ventrale rand naar binnen gevouwen is en een soort zuignap vormt. Hiermee zuigt het diertje zich vast aan het wateroppervlak.

Tekening: *Scapholeberis* met haartjes die boven het wateroppervlak steekt

Prof. dr.H.J. Jordan gaat nog verder. Op de buik bevinden zich haartjes met een vetachtige structuur. Die zorgen ervoor dat de opwaartse druk vergroot wordt, waardoor het diertje aan de onderkant van het watervlies kleeft. Hoe dan ook, de luchtstroom voorziet de watervlo op een efficiënte manier van zuurstof. Een bijkomstigheid van dit gedrag: het maakt hem ongevoelig voor zuurstofschommelingen.

Verantwoording:

Foto 1: 'Photomacrography *Scapholeberis mucronata* – www'.

Foto 2: 'Mikrokosmos 1992'.

Tekening: 'Het leven der dieren in het water', Prof. Dr.H.J. Jordan.

ivn natuur
educatie
Roermond e.o.

Activiteitenkalenders juli - oktober 2026

LET OP: Alle activiteiten onder voorbehoud! Kijk op de website www.ivnroermond.nl voor actuele gegevens.

Publieksprogramma

Zaterdag 11 juli

Excursie 'Reptielen op De Meinweg'

Aanvang: 9.30 uur; duur 3 à 4 uur

Startpunt: p-plaats Renstal Venhof,
Venhof 2, Herkenbosch

Gids: Frank Heinen

Aanmelden: via programmacommissie@ivnroermond.nl

Zondag 16 augustus

Ochtend- en/of middagwandeling Blankwater, Boukoul

Ochtendwandeling 6 km, middagwandeling 9 km.

Tijden: van 10.00u tot 12.30u en van 13.00u tot 16.00u

Startpunt: Plantage Blankwater, Blankwater 15, Boukoul

Gids: Leo Koster

Aanmelden: via programmacommissie@ivnroermond.nl

Dinsdag 1 september

Excursie Roode Beek, Vlodrop

Aanvang: 19.00 uur

Startpunt: p-plaats bij hotel St. Ludwig,
Station 22, Vlodrop

Gids: Math de Ponti

Wandeling langs de vijvers van St. Ludwig. Foto Frans Hendriks

Zondag 20 september

Jeugdexcursie 'op zoek naar bodemdierpjes'

Aanvang: 10.00 uur; duur 2 uur

Plaats: Hammerveld, p-plaats Concordia,
Burg. Geuljanslaan 1c, Roermond

Gidsen: Marjo Stiphout en Sanne Backus

Zondag 27 september

De levende geschiedenis van Exatenbosch

Aanvang: 10.00 uur; duur 3 uur

Startpunt: p-plaats Defensieweg, Horn

Gidsen: Giel Bongers, Sjack Janssen,

Marlies Schurink en Pim Timmermans

Zondag 11 oktober

Paddenstoelenexcursie Meinweg, Vlodrop

Aanvang: 10.00 uur; duur 2,5 uur

Startpunt: p-plaats bij hotel St. Ludwig,
Station 22, Vlodrop

Gids: Hermien Hendriks

Aanmelden: via programmacommissie@ivnroermond.nl

Zondag 18 oktober

Najaarswandeling voor Blinden en Slechtzienden

Aanvang: 14.00 uur; duur 2 uur

Startpunt: wordt t.z.t. bekend gemaakt

Contactpersoon: Sjoerd van der Schuit

Woensdag 28 oktober

Workshop 'Dood hout leeft'; deel 1 theorie

Aanvang: 19.30 uur

Plaats: De Groene Transformator, Bredeweg 10, Roermond

Inleiders: Marly Beurgens en Harrie Hermens

Aanmelden: via programmacommissie@ivnroermond.nl

Zaterdag 31 oktober

Workshop 'Dood hout leeft'; deel 2 praktijk

Aanvang: 10.00 uur

Startpunt: p-plaats Roskam 10, Sint Odiliënberg

ZAAL 't LEUKE CAFÉ

Leukenstraat 6, 6099 AR Beegden
www.leukebeegden.nl

Uw adres voor:

- Verenigingen
- Vergaderingen / bijeenkomsten
- Voorlichting / werving / opleiding
- Cursussen
- Recepties
- Koffietafels
- Bruiloften
- Feesten & partijen

Fotowerkgroep

Zondag 9 augustus en zaterdag 19 september

Ruim voor de fotosessies ontvangen de leden van de fotowerkgroep informatie over de plaats van samenkomst en het fotografisch onderwerp waar aandacht aan wordt geschonken.

Hebt u interesse om een keer aan te sluiten? Dat kan. Stuur een mailtje naar: fotowerkgroep@ivnroermond.nl. U ontvangt dan de nodige informatie.

Vogelwerkgroep

Zondag 6 september

Zwaarveld Neer

07:30 uur Splitsing Arixweg/Wienerte, Neer

Zondag 4 oktober

Leudal

08.00 uur Parkeerplaats St. Servaas Nunhem

Aangepaste Natuurwandeling

Voor mensen met een verstandelijke beperking

Zaterdag 12 september en 10 oktober

van 13.30 uur tot 16.15 uur

(wandeling van 14.00-15.30 uur)

Plaats: Bezoekerscentrum Leudal
Roggelseweg 56, 6081 NP Haalen.
Vooraf aanmelden voor niet-leden verplicht:
nolimits@ivnroermond.nl

Molen De Grauwe Beer. Foto Marieke Michels

Plantenwerkgroep

Vrijdag 17 juli

Zomerbloeiërs/oeverplanten

Aanvang: 19:00 uur, Rijkelse Bemden

Startpunt: bij Molen De Grauwe Beer,
Kerkeveldweg 1, Beesel

Zaterdag 19 september

Late zomerbloeiërs

Aanvang: 09:00 uur

Startpunt: p-plaats Gemeentehuis, Leudalplein 1,
Heythuysen

Zaterdag 17 oktober

Paddenstoelen Meinweg

Aanvang: 09:00 uur

Startpunt: p-plaats bij hotel St. Ludwig, Station 22,
Vlodrop

FOTO ROOIJMANS

SINCE 1985

Foto Rooijmans in Budel is al sinds 1985 dé specialist op het gebied van natuurobservatie.

Verrekijkers | Spotting scopes | Warmtebeeldkijkers | Fotografie

Contact Foto Rooijmans

Adres: Markt 10, 6021CD, Budel

Website: www.fotorooijmans.nl

Telefoon: +31 (0) 495 494890

E-mail: fotorooijmans@hotmail.com

Met een assortiment van meer dan 250 kijkers op voorraad hebben wij één van de grootste collecties van de Benelux en dit tegen de beste prijs!

Drieslagstelsel toen en Biodivers Akker Mozaïek nu

Door Bert Geelen

In de late middeleeuwen heette het gebied tussen de Voogdijstraat en de Dionysiusstraat in Roermond De Dries. Herten kent de straatnaam Langen Dries. Ook in andere Limburgse plaatsen kom je soms een Op den Dries of iets dergelijks tegen. De naamgeving van deze straten schijnt te maken te hebben met het drieslagstelsel. Maar wat is dit drieslagstelsel eigenlijk?

Drieslagstelsel vroeger

Het drieslagstelsel is een landbouwmethode die uitputting van de bodem moest voorkomen. Vanaf de 12e eeuw kwam het drieslagstelsel in Nederland in gebruik. Om uitputting van de bodem te voorkomen, werd het akkerperceel van een boer opgedeeld in drie stukken. Elk stuk liet men eens in de drie jaar braak liggen (rusten). Op deze braakliggende akker konden de schapen grazen die voor extra bemesting zorgden. De kruiden die spontaan op deze stukken land gingen groeien waren belangrijk voor het herstel; de

Afb. 1 Langen Dries, straat in Herten. Foto BG

braakliggende akker kon zich dan mineralogisch herstellen.

Elke akker kende de volgende cyclus: het eerste jaar werd wintergraan ingezaaid, het tweede jaar het zomergraan en het derde jaar was dan de braakliggende periode.

De wintergranen (tarwe en rogge) waren vooral bestemd voor menselijke consumptie (brood), terwijl de zomergranen (haver en gerst) vooral bestemd waren voor veevoer en bierproductie.

Afb. 2 De cyclus van het drieslagstelsel (BG)

In latere eeuwen ging men ook andere gewassen in deze vruchtwisseling opnemen en de akkers bemesten (onder andere door plaggencultuur). Door dit drieslagstelsel nam de zaaizaadfactor toe van 1:1½ naar 1:14. Dat wil zeggen dat nu 1 kilo zaaigoed uiteindelijk 14 kilo gedorst graan opleverde. Ook namen de landopbrengsten toe doordat er steeds meer woeste gronden ontgonnen werden en men overschakelde op ploegen met een paard in plaats van met een os. Een paard was wendbaarder en dus efficiënter. Ook de ijzeren ploeg deed zijn intrede.

Het gevolg daarvan was dat steeds meer mensen zich aan de landbouw konden gaan onttrekken om een ambacht te gaan uitvoeren of om handel te drijven. Deze specialisatie had ook zijn invloed op de groei van de steden.

Afb. 3 Tarwe met kruidenstrook (foto BG)

Etymologie Langen Dries

De wetenschap etymologie houdt zich bezig met het achterhalen van de oorsprong van een woord. Het ligt nu voor de hand om in de straatnaam Dries het woord drie te herkennen. De drie zou dan verwijzen naar de drie fasen van dit stelsel. Landbouwkundig onderzoek heeft echter aangetoond dat het woord Dries al gebezigd werd lang voordat in deze streken het drieslagstelsel ingevoerd werd.

De Belgische taal- en naamkundige Maurits Gysseling denkt dat het woord afstamt van het Latijnse werkwoord 'terere' en via een Indo-Europese tussenvorm treuisk dat 'opgeteerd en uitgeput' betekent, in onze taal terecht is gekomen en is uitgegroeid tot het woord Dries. En in die zin dus met het uitgeputte, braakliggende derde jaar van het drieslagstelsel in verband is gebracht.

Biodivers Akker Mozaïek (BAM): een moderne variant

Onder de vlag van 'Rotterdam de boer op!' zijn in Zuid-Holland, Gelderland en Groningen initiatieven gestart met een moderne variant op het vroegere drieslagstelsel: het Biodivers Akker Mozaïek (BAM). Boer, natuurbeschermer en beleidsmaker werken hier samen. Het project is een vervolg op het eerder ingezette Meerjarige Vogelakker en staat onder leiding van landbouwecoloog Ben Koks en adviseur biologische landbouw Sander Bernaerts. Met verdere participatie van Anthonie Stip van de Vlinderstichting.

BAM-landbouw

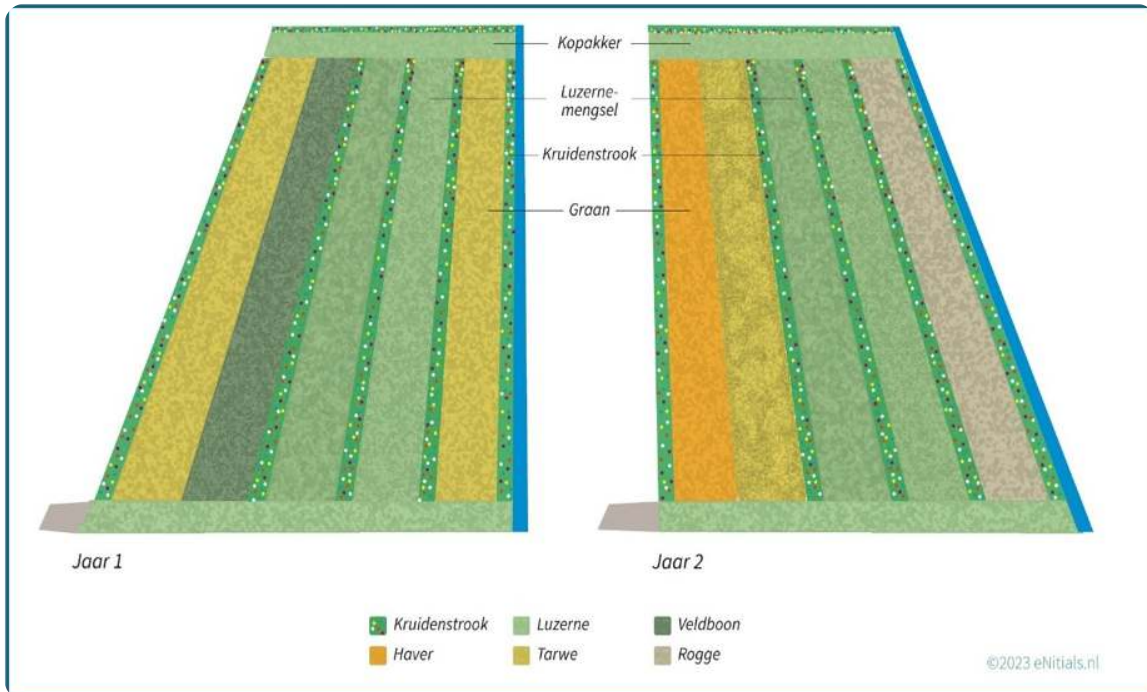
Deelnemende akkerbouwers aan dit project verdelen een perceel van minimaal 4 hectare in stroken met zogenoemde rustgewassen (50%), stroken met luzerne en klaver (40%) en stroken met een kruidenmengsel of graanstoppels (10%).

BAM-landbouw bevordert de biodiversiteit en akkercultuur en geeft toekomst aan grondbroedende vogels zoals de veldleeuwerik en de gele kwikstaart. Ervaring heeft geleerd dat ook de blauwe kiekendief weer terugkomt en veel insecten, zoals de argusvlinder en moshommel. De boer wordt gecompenseerd voor de mindere opbrengst bij BAM-cultuur in vergelijking met de traditionele intensieve landbouw.

Lid worden?

IVN Roermond e.o. is een actieve afdeling met ongeveer 350 leden. Onze opgeleide natuurgidsen organiseren excursies en wandelingen in de prachtige natuurgebieden om ons heen. Daarnaast geven we workshops en cursussen over de natuur in het algemeen en specifiek over planten, insecten, vogels, het landschap, paddenstoelen en nog veel meer. De meeste van deze activiteiten zijn voor leden helemaal gratis! Zoekt u verdere verdieping? Neem dan deel aan één of meerdere van onze werkgroepen. Wij hebben bijvoorbeeld een actieve foto-, vogel-, heide- en plantenwerkgroep. En voor volwassenen met een verstandelijke beperking hebben wij een speciale groep die onder begeleiding elke maand een wandeling maakt.

Voor het aanmelden van een nieuw lid kijkt u op www.ivnroermond.nl.

Afb. 4 BAM-akker met in beide jaren 2 rustgewassen (50%), luzerne (40%) en meerderjarige kruidenstroken (10%). © 2023 eNItials.nl / Rotterdam de Boer op.

Rustgewassen

Rustgewassen of eiwitgewassen zoals granen, quinoa, boekweit, hennep, vlas en zonnebloem verstoren de bodem minder dan bieten of aardappelen. Andere vlinderbloemige rustgewassen zoals lupine en erwten binden stikstof wat bevorderlijk is voor de bodembiologie.

Afb. 5 Stroken vlas en graan (foto BG)

Luzerne-klavermengsel

Stroken met een mengsel van luzerne en klaver hebben ook een enorm stikstofbindend vermogen. Deze stroken kunnen herhaaldelijk gemaaid worden en de opbrengst is geschikt als veevoer. Het gewas is een uitstekend broedgebied voor akkervogels en tijdens de bloei erg in trek bij insecten

Afb. 6 Moshommel op klaver. Foto Eveline v.d. Jagt, 2017. <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Moshommel.jpg>

Kruidenstroken

De boer committeert zich aan de regel om 30% van de stoppels van het graan te laten staan voor overwinterende of doortrekkende vogels, krekels en sprinkhanen. In plaats van de stoppels mag de boer ook een meerjarig kruidenmengsel zaaien. Een vogel, zoals de gele kwikstaart, kan dan een eerste broedsel hebben in de klaver en het tweede in het rustgewas van bijvoorbeeld veldbonen. De kruidenstroken zullen een positieve invloed hebben op de insectenintensiteit en als gevolg daarvan ook op de vogelpopulatie.

Natuurinclusieve landbouw

Zoals vroeger het drieslagstelsel de bodem op een natuurlijke manier liet herstellen door een akker braak te laten liggen, zo zijn er nu moderne varianten als het bovenomschreven Biodivers Akker Mozaïek.

Veel ruimte is zo gereserveerd voor een inclusieve landbouw, die bijdraagt aan het verruimen van de biodiversiteit. Daar hangt een prijskaartje aan, maar dat weegt ruimschoots op tegen de schade die intensieve traditionele landbouw veroorzaakt.

Samen Vergroenen we
Roermond!

Help mee en vraag een gratis geveltuin aan:

Kijk op www.roermond.nl/geveltuin voor meer informatie

Gemeente Roermond

De verdeling van de zaden op 21 maart bij de Weerstand, foto Frans Hendriks

Het bloemenproject, Roermond

Door Frans Hendriks

Gemeente Roermond wil vergroenen. Dat krijgt op verschillende manieren gestalte. Zo ondersteunt de gemeente de actie "Tegelwippen" (www.roermond.nl/geveltuin) en het "Bloemenproject". Dit laatste houdt in dat inwoners in het voorjaar gratis zaad van inlandse bloemen kunnen aanvragen. Dit jaar waren er honderd meer aanvragen. Het werden er 1268, goed voor 9 hectaren bloemen! Dat levert een weldaad aan kijkgenot en vooral aan voedsel voor insecten op. Een succes.

**BOSCAFÉ DE
BUSJOP**
Natuurlijk lekker!

Boekhandel en Antiquariaat

Neerstraat 31a, 6041 KA Roermond

Nieuwe en antiquarische boeken over natuur en heemkunde, 2e hands literatuur en boeken over geschiedenis, kunst en nog veel meer!

Woensdag, vrijdag, zaterdag open van 11.00 - 17.00
Donderdag open van 14.00 - 17.00 uur

telefoon: 0475 - 33 46 65 | e-mail: boomboekhandel@freeler.nl

Opvallende wegbermplanten in en rondom het Leudal - wilde peen

Door Phlip Bossenbroek m.m.v. Hermien Hendriks, René Horsten en Joost Geraets

In 2020 zijn IVN- afdeling Roermond e.o. en Studiegroep Leudal aan de slag gegaan om samen met de gemeente Leudal en andere wegbeheerders het wegbermbeheer in de gemeente natuurvriendelijker te maken. Uiteindelijk verwachten we dat er meer prachtig bloeiende bonte bermen zullen ontstaan in plaats van de vele saaie, grazige maar levensarme wegbermen van nu. De meest opvallende soorten worden in een reeks korte artikelen voorgesteld. In deze aflevering is de wonderplant wilde peen, ook wel wilde wortel genaamd, aan de beurt.

Naam

Wilde peen luistert naar de Latijnse naam *Daucus carota*. *Daucus* is afgeleid van het Griekse *Daio*, wat verrassend "ik verwarm" betekent. Dat komt omdat de zaden een verwarmend effect hebben. En het eveneens Griekse *carota* betekent "wortel", wat niet verrassend is. Wilde peen is een tweejarige schermbloem, die ongeveer 90 centimeter hoog kan worden. In het eerste jaar worden de lange slanke en vertakte wortel en het liggende bladrozet gevormd en in het tweede jaar de stevige, vertakte en vrij stijf behaarde stengel en de bloeiwijze. Deze vormt een plat scherm met veel witte tot lichtroze-achtige bloempjes en bloeit van juni tot in de herfst. Voorafgaand aan de kieming van de zaden is een koude periode nodig. De wortel is dun en kruidig, meestal witachtig, maar kan soms ook wat paarsig zijn. De rozetbladeren zijn geurig en twee- tot drievoudig geveerd, waardoor ze wat op peterseliebladeren lijken.

Wilde peen, foto Hans Smulders

Opvallend is het voorkomen van een bloemetje met donkere purperachtige kleur precies in het midden van een bloemscherm. De functie daarvan zou gericht zijn op het aantrekken van insecten.

De kleurstof die het bloemetje kleurt, komt overigens ook voor bij blauwe bessen, framboos, zwarte rijst en zwarte sojabonen.

En ook staat wilde peen wel bekend als 'vogelnestje': na de rijping van de zaden buigt de buitenste ring van

Wilde Peen, foto Hans Smulders

bloemstralen zich naar binnen, waardoor de bloem zich dichtvouwt en doet denken aan een vogelnestje.

Een ander opmerkelijk verschijnsel zijn de slaapbewegingen die de plant maakt. 's Avonds sluit de bloem zich bolvormig en gaat daarbij hangen, maar de volgende dag spreidt ze zich weer uit.

Groeiplaats en verspreiding

Van oorsprong is wilde peen een soort van Europa en West-Azië. Ze is echter als exoot nu ook veel te vinden in Noord- en Zuid-Amerika, Afrika en Australië. In Nederland is het een algemene soort, die vooral voorkomt in het zuiden en oosten van ons land, maar ook, weliswaar wat minder, in de rest van Nederland. Men vindt haar in tuinen, wegbermen, graslanden, lichte bossen en braakliggende terreinen, vooral als er sprake is van lichte, goed doorlatende bodems, wat op onze zandgronden het geval is. De zaden zijn licht en kunnen daardoor ook wel door middel van wind verspreid worden. Ze zijn echter ook voorzien van kleine haakjes, waardoor ze makkelijk kunnen hechten aan beharing van dieren en daardoor, soms over grote afstanden, makkelijk verspreid worden.

Maaibeheer en biodiversiteit

In ecologisch opzicht draagt wilde peen in sterke mate bij aan de plaatselijke biodiversiteit. De plant wordt frequent bezocht door bijen, zowel solitaire bijen als honingbijen, kevers, vlinders en zweefvliegen. Rupsen van de koninginnenpage foerageren op wilde peen, waar de gewone pendelvlies vooral op de bladluizen afkomt die ook op de plant voorkomen. De plant is een voedselbron voor konijnen en herten, terwijl de bladrozetten een schuilplaats vormen voor padden en muizen. Vogels komen vooral in herfst en winter af op de vele zaden. Ook veldmuizen zoeken graag de zaden op.

Het is vanzelfsprekend dat afmaaien van de plant in wegbermen alleen toelaatbaar is in bijzondere gevallen, als dat bijvoorbeeld op wegsplitsingen nodig is voor de overzichtelijkheid en daardoor de verkeersveiligheid. Afmaaien betekent het ernstig beschadigen van de mini-levens-

gemeenschapjes waarvan zo'n bijzondere plantensoort de kern vormt.

Geneeskundige eigenschappen

Maar dat is nog lang niet alles. Naast de betekenis voor de biodiversiteit heeft de mensheid in de loop van vele eeuwen ontdekt dat wilde peen bijzonder veel geneeskrachtige eigenschappen bezit. Het is een wonderplant met een rijke geschiedenis in de traditionele geneeskunde. Ze is verteringsbevorderend, zog-opwekkend en vochtafdrijvend, waardoor vochtophoping en hoge bloeddruk worden tegengegaan. Daarnaast is de plant oogversterkend, werkt ze contraceptief en tumorremmend, is ze als een levertoxicum leverbeschermend en krampstillend en kan de wilde peen antibacterieel worden toegepast. Ze bevordert de nierfunctie en helpt daarmee bij het verwijderen van gifstoffen uit het lichaam. Verder is ze wormverdrijvend en een probaat middel tegen nierstenen en menstruatiepijnen. Al deze eigenschappen zijn gebaseerd op de antioxidanten die de plant bevat, het hoge gehalte aan vitamine B en C, een hoge concentratie aan caroteen en veel verschillende mineralen. De antioxidanten bestrijden vrije radicalen in het lichaam, waardoor het risico op chronische ziekten skinkt. De bladen en wortels worden gebruikt in zalven en oliën, die toegepast worden bij huidproblemen als eczeem en psoriasis.

De zaden en wortels bevorderen de spijsvertering en verlichten maagklachten. Thee van de zaden verlicht windrigheid en een opgeblazen gevoel.

Overigens kenden de oude Grieken en Romeinen ook al allerlei goede eigenschappen van de plant en gebruikten ze deze vanwege haar therapeutische eigenschappen.

Eetbaarheid

Daarnaast kent wilde peen veel culinaire toepassingen. De wortel heeft een aardse en frisse geur, maar is dunner en wat minder zoet dan onze gecultiveerde peentjes, die door veredeling de wilde peen als voorouder hebben. De veredeling, die al vanaf de middeleeuwen (14e eeuw) wordt toegepast, heeft geleid tot de moderne oranje en zoete wortel, zoals we die onder andere kennen als waspeen en Amsterdamse bak. En nog steeds vindt er onderzoek plaats naar de mogelijkheden van andere factoren, zoals de toepasbaarheid als een klimaatresistent gewas, of ontwikkelingsmogelijkheden tot ziekte-tolerantie. En hoewel we het gebruik van de wilde plant in allerlei recepten, zoals salades, zijn kwijtgeraakt, is het rode peentje in de keuken in tal van recepten niet meer weg te denken.

De wilde wortel is ook prima toe te passen als kook-, bak- en roerbakgroente en de in het voorjaar nog malse bladeren en stengels doen het goed in aromatische salades en andere groentegerechten. Maar ook kunnen ze dienen als smaakmaker in soepen en inmaakproducten. Verder zijn de bloemen eetbaar en stelen ze de show als eetbare decoratie bij salades.

Volksverhalen

Er zijn veel volksverhalen die samen hangen met folklore en de symbolische betekenis van wilde peen. Zo is ze een symbool van vruchtbaarheid en werd de plant gebruikt in rituelen en ceremonies om een goede oogst af te smeken. Soms wordt wilde peen ook wel geassocieerd met tovenarij en beschermende magie. Zo zou het bij zich dragen van een takje van wilde peen bescherming bieden tegen kwade geesten en heksen. Ook wordt de plant wel verwerkt in liefdesdrankjes: een afrodisiacum. Er zijn veel legenden, zoals die van het verhaal van een verliefde jonge vrouw die een afkooksel maakte van de wortels en dit aan de man gaf, waarop ze verliefd was, waarop hij haar liefde beantwoordde. En er is het verhaal van Elinor, die de bruikbaarheid van de heerlijk zoet geurende wortels ontdekte en in een stoofpot verwerkte met tal van andere kruiden. Ze liet dat door vrienden, familieleden en burens eten en oogstte er een lofzang mee op deze plant. Het gevolg was dat de wilde peen symbool staat voor de verbinding tussen tradities en waardering voor de natuur. En dan koningin Anne van Groot-Brittannië, die het motief van de bloem in haar kantkloswerk toepaste, dat nog altijd bekend staat als Queen Anne's Lace (lace = kant). Daarbij prikte ze zich en viel er een druppel bloed op het kantwerk. Nog steeds herinnert de kleine paarse bloem in het midden van het bloemscherm aan die druppel bloed. Het is logisch dat zo'n indrukwekkende plant vele volksnamen moet hebben gekregen. In Limburg staat ze daarbij dan ook wel bekend als gele of roode wortel, karoten, moeren of mooren.

Tenslotte

Tenslotte voor liefhebbers van de groentetuin: als je naast de tomaten ook een plant van wilde peen laat groeien, groeien de tomaten harder!

Beleef de natuur

Wilt u een papieren of een digitale versie van Het Schrijvertje?

Het bestuur krijgt af en toe een melding van leden dat men *Het Schrijvertje* niet op papier wil ontvangen, maar alleen digitaal wil bekijken. Ook vanwege kostenbesparing voor de afdeling zou dit een pré zijn. Deze mogelijkheid bestaat, maar uiteraard alleen op verzoek!

Wanneer u wilt afzien van de papieren editie, vul dan a.u.b. op onze website het keuzeformulier in. Kijk hiervoor bij 'Over ons --> PR en communicatie --> Het Schrijvertje'. Daar vindt u alle voorgaande digitale edities (volledig in kleur) én het keuzeformulier. Krijgen we géén melding? Dan ontvangt u uiteraard *Het Schrijvertje* op papier zoals u van ons gewend bent.

Waarschuwbord voor hazelwormen

Door Hermien Hendriks

In 2013 ben ik, met toestemming van Staatsbosbeheer, een onderzoek gestart naar het voorkomen van hazelwormen in natuurgebied het Leudal. We hadden wel een inschatting van de mogelijke aantallen hazelwormen, omdat waarnemingen en verkeersslachtoffers door bezoekers gemeld werden en/of in een logboek werden bijgehouden. Toch bleek uit het onderzoek dat het werkelijke aantal hazelwormen vele malen groter was dan gedacht. Hazelwormen leiden een teruggetrokken en onzichtbaar leven in de strooisellaag, onder boomstronken en in muizenholen. Steeds meer vrijwilligers gingen meedoen met het onderzoek, dat wij voornamelijk met behulp van damwandplaten uitvoeren waar de hazelwormen graag onderkruipen. Vorig jaar hebben wij hiermee 160 hazelwormen kunnen waarnemen.

In april komen de mannetjes tevoorschijn en zoeken ze warme en zonnige plekken op om hun sperma te laten rijpen. Dit kunnen open plekken zijn tussen de vegetatie, maar ook zandpaden of plekken op het asfalt; plaatsen dus waar gezond kan worden. Na de bevruchting van de vrouwtjes gaan deze op hun beurt op zoek naar de warme plaatsen om de ontwikkeling van hun embryo's te stimuleren. Het spreekt voor zich dat ze daar enorm kwetsbaar zijn.

Omdat zowel de vrouwtjes als mannetjes deze warme plekken opzoeken, worden er onnodig veel hazelwormen doodgereden op de paden. Wat daarbij meespeelt is dat de hazelworm zich zonder pootjes slecht kan voortbewegen op glad asfalt en daarom vaak niet snel kan vluchten. Een van onze leden heeft toen bedacht dat een waarschu-

wingsbord wel zou kunnen helpen, ook voor de bewustwording.

Het blijkt dat veel mensen geen idee hebben wat een hazelworm eigenlijk is. Is het een slang? "Nee, een pootloze hagedis", leggen wij dan geduldig uit. Jelger Herder van RAVON heeft op mijn verzoek, of hij mij kon helpen aan een goede afbeelding, een mooie foto gestuurd. Zo kreeg het waarschuwbord vorm. Van de gemeente Leudal kregen wij alle medewerking en de borden zijn inmiddels geplaatst aan het begin van fiets- en zandpaden in het Leudal.

Een eksterneest

Door Leo Koster

Tussen 1904 en 1968 stond hier in Maasniel, waar we nu wonen, de (stoom)steenfabriek van de gebroeders Bremmers-Wackers. In 1969 ben ik vanuit Ootmarsum naar Roermond gekomen. Destijds zag ik deels de afbraak van de steenfabriek, steenuiltjes waren hun onderkomen kwijt. Ik heb ze zien zitten op de gehavende schoorsteen van de Thooren. Sinds 1975 wonen we hier aan een doodlopende straat; op een pleintje werden destijds twee platanen geplant die toen misschien 10 jaar waren. Deze platanen met hun typische vlekkerige bast zijn inmiddels na 51 jaren forse bomen geworden en werden regelmatig kundig geknot. Op de knotplek worden de nieuwe takken verwijderd, slapende knoppen kunnen tot ontwikkeling komen en nieuwe takken vormen zich; hierdoor ontstaan van die dikkere en onregelmatige, doch bolvormige knoppen.

Op 4 maart 2026 rijdt een chauffeur van een hoogwerker de straat in om weer wat knotwerk te verrichten. Doch in

Foto Pixabay.com

één van de platanen heeft een ekster zijn bolvormige nest gemaakt. Ze beginnen wat takjes aan te slepen, ongelooflijk hoe zij een plek uitkiezen waar zij denken dat daar

een nest gebouwd kan worden. Het ligt vrij hoog tussen hoog opgaande takken van de plataan. Met hun snavel proberen ze de takjes zo te rangschikken dat deze ook blijven steken. De 'bouwwerkzaamheden', zonder bouw-instructie, door het paartje eksters zijn zeer variabel, soms slechts enkele uren in de morgen, een andere keer zijn ze de hele dag actief. Het verschil tussen het mannetje en het vrouwtje: het mannetje heeft een grotere zwarte borstvlak en een langere staart. Voor mij niet erg duidelijk, soms 'wappert' één van de eksters met de veren, ik denk dan dat dat het vrouwtje is: het is een soort baltsge-drag. Beide eksters bouwen aan het nest, er worden takken aangeleverd die nog langer zijn dan hun eigen li-chaam. Soms trekt een ekster aan een tak, terwijl de an-dere ekster aan het andere uiteinde trekt. En dat alles met hun snavel. Ze onderzoeken ook de levende takken aan de plataan en met de snavel proberen ze een takje los te trekken. Als ze zo'n takje in hun snavel hebben, is het een hele klus om die in de buurt van het nest te krijgen. Over-al zijn takken en geregeld valt zo'n tak of blijft tussen de takken hangen. De eksters zijn met de laatste fase bezig, ze brengen modder naar het nest om de nestkom te ver-stevigen. De man in de hoogwerker begint met het knot-ten van de andere plataan, soms vliegt een ekster nog even naar het nest. Doch ook de plataan waarin het nieu-we nest zich bevindt wordt onder handen genomen. Weg nest.

Eksters zijn beschermd op grond van de Europese Vogel-richtlijn, de bescherming van de ekster wordt in Neder-land geregeld door de Omgevingswet. De wet verbiedt het om zonder omgevingsvergunning voor een flora- en fau-na-activiteit bijvoorbeeld nesten, rustplaatsen en eieren van vogels opzettelijk te vernielen of beschadigen of nes-ten weg te nemen. Nesten van eksters zijn niet standaard het gehele jaar beschermd.

Iets meer over de ekster: het is een standvogel die behoort tot de kraaiachtigen. Ze blijven voor meerdere broedsei-zoenen bij elkaar, soms vormen ze levenslange broedpa-ren. Het is een vogel van een halve meter lang inclusief de staart. De buik is wit, poten en snavel zwart. Ze beschik-ken over een zwart-wit verenkleed, dat bij zonlicht een groen-paars-blaauwe glanslaag laat zien. Ze zijn erg nieuwsgierig. Ze maken luide krassende en schorre gelui-den zoals schraak, schraak, schraak. Maar ze kunnen ook zachtjes zingen, net als een merel dat kan. De ekster is een omnivoor (alleseter) en eet muizen, eieren, hagedis-sen, zaden, bessen, maar ook aas dat langs de weg ligt. Ze gaan ook op schapen en koeien zitten om parasieten te pikken. Ze maken een bolvormig nest, 35-75 cm breed en voorzien van een enkele opening. De bodem wordt ge-maakt van fijne aarde en/of klei, verwerkt met fijne wor-tels. Doorsnee nestkom 13½ cm, de diepte ± 10 cm. De bouwperiode bedraagt ongeveer 40 dagen. Ze hebben één

broedsel per jaar, 5-7 eieren gevarieerd in kleur: rond april worden de eieren gelegd.

De broedperiode bedraagt ongeveer 22 dagen, de eieren worden door het vrouwtje bebroed. Na 8 dagen gaan de ogen van de kuikens open en na ongeveer 25 dagen kun-nen ze vliegen.

In "Het Vogeljaar" van Dr. Jac. P. Thijsse, vijfde druk uit 1942, schrijft Thijsse over de ekster; "Alle mogelijke slechte dingen worden van den ekster verteld: hij is valsch, wreed, diefachtig en rooft den heelen zomer lang eieren en jonge vogeltjes."

Doch op 6 maart 2026 begint het paartje eksters in onze voortuin, tussen enkele zijtakken van onze beuk, met het bouwen van een nieuw nest; na slechts enkele uren is al iets van een donkere plek te zien, het begin van het nest. In ons kleine voortuintje staat deze beuk die al meer dan een halve eeuw oud is. Meestal is het zo: "boompje groot, plantertje dood"; gelukkig is dat bij ons nog niet het geval.

Nu is het bouwen van het nieuwe nest nog prachtig te volgen: aan de beuk ontluiken kleine knopjes, de beuken-bladknoppen worden steeds dikker, ze zijn slank en spits en uit die knoppen 'rollen' straks de blaadjes met zijde-achtige beharing. Onder de beuk ligt het bezaaid met al-lerlei takken of takjes. Op 9 maart 2026 is de overkoepe-lende kap bijna klaar, ik zie al een ekster die met modder in de snavel aan komt vliegen. Af en toe vliegt er een dui-delijke, geelkleurige citroenvlinder rond, dit is een man-netje. In de kap is ook een verborgen rond gat aange-bracht tegen ongewenste bezoekers. Op 9 en 10 maart 2026 heeft achter ons huis een eekhoorn interesse in een leeg eksternest. Als een ekster naar dit nest vliegt en een kijkje wil nemen, zie ik dat ze 'schrikt': ik denk dat ze ge-schrokken is van de indringer/kraker. Eekhoorns maken inderdaad gebruik van eksternesten. Op en rond 12 maart 2026 wordt er minder takken gebracht, af en toe nog een klodder modder. Het nest is bijna afgebouwd. In ons voortuintje bloeien enkele primula's, een hyacint, een narcis en laat het eenzame speenkruid haar gele 'sterre-tje' zien. Rondom 22 maart komt de ekster nog maar spo-radisch. Eksters bouwen vaak diverse nesten waarbij er slechts één wordt bewoond. Of het nest in onze beuk de geboorteplek is van jonge eksters zal nog moeten blijken. Ik heb in ieder geval genoten van het kunstig gebouwde nest.

Update begin mei: Tot 3 mei 2026 zijn de eksters trouw aan hun opgebouwde, koepelvormige nest. Ik denk dat ze broeden, maar voor het smeren van beschuit met muisjes is het nog te vroeg. Door nieuwe bladeren heb ik geen goed zicht meer op het nest: mannelijke, bolvormige bloemen liggen nu massaal op het oprit.

Beleef de natuur

Nieuwe schoolgidsen voor Nationaal Park De Meinweg

Door Paul Monod de Froideville

De opleiding van IVN Natuureducatie voor nieuwe schoolgidsen voor Nationaal Park De Meinweg is na drie intensieve leer- en doe-sessies, waar we te gast waren bij natuurcamping Huttoxia, afgerond. Met Marion de Cock, projectleider bij IVN Natuureducatie als bezielende cursusleidster, mocht ik in een ondersteunende rol meehelpen om de nieuwe gidsen vaardigheden te laten ervaren om kinderen de natuur te laten ontdekken.

Tijdens de training is intensief geoefend met werkvormen om kinderen te enthousiasmeren, met de kunst van het vragen stellen, kennis van leeftijdskenmerken en dat allemaal uitgaande van het principe van FLOW learning, dat als doel heeft om de kinderen de natuur écht te laten ervaren in plaats van er alleen over te vertellen.

Op NP De Meinweg kunnen scholen kiezen voor een programma rond de thema's Water, Herfst en Winter, Bomen, Dieren of Omgeving, en Bodem. De eerste cursusmorgen zijn we aan de slag gegaan rond het thema Bomen en Bodem. Na enkele praktische oefeningen over over hoe kinderen te enthousiasmeren en die lijfelijk zelf te hebben ervaren, gingen we in de omgeving van Huttoxia in groepjes bodemdiertjes zoeken om te ervaren hoe je actief, geconcentreerd leert door zelf te doen, te ontdekken en te delen met elkaar. Als afsluiting werd met natuurmaterialen een impressie van een bodemdier gemaakt.

Twee weken later is er op dezelfde manier gewerkt met het thema Water. Eerst werd de kist met Watermaterialen opgehaald bij de werkplaats van Staatsbosbeheer en bekeken. Bij het mooie ven in het Huttoxiaterrein zijn we wa-

terdiertjes gaan scheppen en onderzoeken. De aspirant--schoolgidsen waren razend enthousiast over de variatie aan dierenleven die in de plas was te vinden en met behulp van Zoekkaarten op naam viel te brengen. De afsluiting van de ochtend werd besteed aan veiligheid en EHBO. De cursisten konden ondertussen al meelopen en helpen bij de uitvoering van de schoolprogramma's om te zien hoe het geleerde in de praktijk werkt. Maar ook om te zien dat elke schoolgids zijn eigen manier heeft ontwikkeld om op een prettige manier met een groep schoolkinderen de natuur te beleven. Daar werd goed gebruik van gemaakt.

Woensdag 13 mei was de laatste cursusdag. We hebben alle materiaalkisten opgehaald. Als eerste werden de er-

varingen gedeeld die zijn opgedaan tijdens het meelopen met de schoolprogramma's. Dat waren evenzovele nieuwe leermomenten. Dieper werd ingegaan op mogelijk verstorrend gedrag van kinderen en hoe je dit een positieve draai kunt geven. Joost Barendrecht, projectleider IVN Natuur-educatie en coördinator Communicatie & Educatie Nationaal Park De Meinweg, heeft nog verteld over de vele activiteiten die vooral in vakantieperiodes voor kinderen in NP De Meinweg worden georganiseerd en het belang van de schoolgidsen bij de uitvoering ervan. Tenslotte heeft Joost alle elf nieuwe schoolgidsen hun diploma uitgereikt en werden we om dit te vieren getraakteerd op een heerlijk stukje vlaai.

Ik ben heel gelukkig met de nieuwe schoolgidsen en heb kennis gemaakt met hun enthousiasme en leergierigheid om zich de kennis en vaardigheden eigen te maken om mooie natuurbelevingen met de kinderen te realiseren. Samen kunnen we nog meer schoolkinderen dan de 1250 die nu jaarlijks een of meerdere ochtenden de Meinweg bezoeken een mooie natuurervaring laten beleven. We hebben een missie!

De foto's zijn aangeleverd door de auteur

Boeiende workshop mieren

René Horsten

Zaterdag 30 mei jl. stond de workshop mieren op het programma. 17 mensen hadden zich hiervoor aangemeld. We hadden met Marlène Heunen als inleider een groot kenner, die bevlogen kon vertellen over dit bijzondere insect.

In de ochtend was er een uitgebreide inleiding waarin vele aspecten aan de orde kwamen, waaronder: families, kenmerken, hoe de mieren zich verdedigen, de mierenmaatschappij en de 'rolverdeling', nest maken, voortplanting, hoe ze communiceren, en hoe nuttig mieren zijn.

In de namiddag was er een excursie waarin we nog het nodige in het veld konden waarnemen. Hermien had een mooie route uitgestippeld, waarbij we ook zagen hoe een mierenleeuw een miertje ving en wat er in de spechtenpoepjes zat.

Al met al een bijzondere en leerzame dag, die onder het genot van een drankje werd afgesloten; met grote dank aan Marlène.

Ik wil dit verslag afsluiten met de laatste sheet van de presentatie: het antwoord van Edward O. Wilson, een bekende Amerikaanse bioloog en groot mierenkenner, op de vraag: 'Waarom zijn mieren zo succesvol?' Zijn antwoord was: 'De mier is in balans, de mens niet.'

Fotocollage door Pim Timmermans

janWelters autoservice

Echt Tel. 0475 - 48 13 65

www.autoservicejanwelters.nl

Contactpersonen

IVN Roermond e.o. organiseert diverse activiteiten.

Wilt u iets weten of actief meedoen, neem dan contact op met één van de volgende personen:

Werkgroep Vogels

Huub Loete, 06-14189335 /

Coen Cox, 06-52862791

vogelwerkgroep@ivnroermond.nl

Werkgroep Planten

Willemiek van Deutekom, 06-20903490 (regio oost)

Hermien Hendrikkx, 06-13015190 (regio oost/west)

Vlinderwerkgroep

René Horsten, 06-22468910

vlinderwerkgroep@ivnroermond.nl

Heidewerkgroep

Hermien Hendrikkx, 06-13015190

hermienhendrikkx@hotmail.com

Jeugdwerkgroep

jeugdwerkgroep@ivnroermond.nl

Junior Rangers (leeftijd vanaf 12 jaar)

Sanne Backus, 06-18930709

sanne.backus@ivnroermond.nl

Werkgroep Amfibieën en Reptielen

René Horsten, Hermien Hendrikkx; zie hierboven

Macrofaunawerkgroep

Ron Van Pol, 06-25012712

macrofauna@ivnroermond.nl

Fotowerkgroep

fotowerkgroep@ivnroermond.nl

Zoogdierwerkgroep

Joost Geraets,

Marieke van den Ende, 06-46522105

zoogdierwerkgroep@ivnroermond.nl

NoLimits - blinden en slechtzienden

Sjoerd van der Schuit, 0475-302733

nolimits@ivnroermond.nl

NoLimits - verstandelijke beperking

Willem Keijsers, 06-27308410

willemkeijsers@hotmail.com

Excursieloket

Ruud Snijders, 06-24404802

excursies@ivnroermond.nl

Programmacommissie

programmacommissie@ivnroermond.nl

Vertrouwenscontactpersoon

vertrouwenspersoon@ivnroermond.nl

Redactie Het Schrijvertje

Frans Hendrikkx, 06-23663157

hetschrijvertje@ivnroermond.nl

Webmaster: webmaster@ivnroermond.nl

Fotomaster: fotomaster@ivnroermond.nl

Wij horen van verschillende kanten dat Het Schrijvertje gewaardeerd wordt en er mede toe heeft bijgedragen dat ons ledenaantal de laatste jaren behoorlijk is toegenomen. De redactie krijgt per editie vaak meer kopij binnen dan er op de twintig pagina's een plek kunnen vinden. Uitbreiding naar vierentwintig pagina's en/of een extra kleurenpagina is gewenst, maar kost geld. Daarom zoeken wij sponsoren.

Dus als u ons financieel zou willen ondersteunen, is dat zeer welkom. Alles is welkom en kan gestort worden op rekeningnr. NL18 RABO 0135837367 t.n.v. IVN Roermond onder vermelding van 'Sponsoring Het Schrijvertje'.